

Vergaderjaar 2016–2017

26 991

Voedselveiligheid

Nr. 484

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID,
WELZIJN EN SPORT**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 april 2017

Tijdens de regeling van werkzaamheden van 23 maart 2017 heeft uw Kamer verzocht om een brief over de ontwikkelingen naar aanleiding van het bericht in de Telegraaf van 20 maart 2017 over de import van bedorven vlees uit Brazilië (Handelingen II 2016/17, nr. 59, item 6). In deze brief informeer ik u, mede namens de Staatssecretaris van Economische Zaken, over de ontwikkelingen van dit vleeschandaal in Brazilië waarbij bedorven vlees is verhandeld en niet toegelaten stoffen zijn gebruikt.

De situatie rond het Braziliaanse vleeschandaal is zorgelijk. Het is van essentieel belang dat alle benodigde maatregelen worden genomen om te voorkomen dat producten op de Nederlandse markt komen die niet voldoen aan de Europese eisen voor de voedselveiligheid. De corruptie- en fraudepraktijken met vlees zijn ontoelaatbaar en moeten zo snel mogelijk worden opgelost. De bescherming van de volksgezondheid staat voorop bij de beheersing van dit incident.

Achtergrond vleeschandaal in Brazilië

Op 17 maart jongstleden kwam het corruptieschandaal aan het licht, waarbij in ieder geval twee grote vleesproducenten in Brazilië betrokken zijn (JBS en BRF). Daarbij worden 21 vleesverwerkende bedrijven in Brazilië verdacht van fraude. Vier van deze bedrijven hebben een erkenning voor export van vlees(producten) naar de Europese Unie (EU) en drie daarvan – JBS, BRF en Seara – exporteren ook werkelijk pluimveevlees, rundvlees en/of paardenvlees naar de EU.

De corruptie gaat om omkoping van inspecteurs en politieagenten bij de controles op de verwerking van (bedorven) vlees, het vervalsen van exportcertificaten en verscheppen van partijen vlees besmet met onder andere Salmonella. Ook zijn er geruchten dat de vleesverwerkers zuren en andere niet toegelaten stoffen als maskering van het bederf hebben

gebruikt. Tevens zijn er geruchten dat aardappel, water en karton is gebruikt om te mengen met kip om gewicht toe te voegen.

Op 22 maart hebben de Braziliaanse autoriteiten aan het SPS comité van de WTO meegedeeld dat 21 van 4.837 vleesproducerende bedrijven betrokken zijn bij het corruptieschandaal en momenteel opnieuw worden geïnspecteerd. Voorlopig is door Brazilië zelf ook de exportautorisatie van deze bedrijven opgeschort.

Bovendien zijn 33 inspecteurs (van 2.300) voorlopig uit hun functie gezet, hangende de onderzoeken naar frauduleuze praktijken.

De praktijken zijn waarschijnlijk al twee jaar aan de gang. Grote Europese afnemers van Braziliaans vlees en vleesproducten zijn Nederland, Italië, Verenigd Koninkrijk en Duitsland.

Maatregelen tot 29 maart 2017

Europese Commissie

De Europese Commissie heeft op 21 maart de lidstaten geïnformeerd dat de import van vlees en vleesproducten van de betreffende vier bedrijven uit Brazilië stopgezet moet worden. Dit betekent dat, zolang de situatie zich niet verbetert, alle vlees(producten) van deze bedrijven moet worden geweigerd. Ook partijen van deze bedrijven die al onderweg waren naar Europa of al in de Europese havens lagen worden geweigerd. Daarnaast heeft de Europese Commissie de lidstaten opgeroepen de inspectiefrequentie en de bemonstering van al het vlees en vleesproducten te verhogen dat door Braziliaanse bedrijven naar de EU wordt geëxporteerd. De lidstaten werken nauw samen bij de controles op de import naar de EU. Zodra nonconformiteiten voor wat betreft de voedselveiligheid worden geconstateerd worden deze altijd gemeld in het Europese meldingssysteem RASFF. De controle autoriteiten in de lidstaten werken samen om eventuele sporen van verontreinigd vlees te volgen en te traceren.

Er is een Europese lijst met product/bedrijfscombinaties waarop verscherpt toezicht bij alle buitengrensinspectieposten (BIP) in heel Europa van toepassing is. Deze lijst komt tot stand op basis van meldingen en signaleringen van nonconformiteiten aan een Europese buitengrens. Al deze binnenkomende partijen moeten aan de Europese buitengrens worden onderzocht. Op deze lijst stonden voor 21 maart 17 product/bedrijfscombinaties uit Brazilië, waaronder ook al enkele productcategorieën van de genoemde bedrijven JBS en BRF.

De Europese Commissie heeft de Braziliaanse overheid formeel om opheldering gevraagd en volgt nauwgezet wat er gebeurt in Brazilië om de bescherming en veiligheid van EU burgers te kunnen garanderen. De Europese Commissie bezoekt Brazilië om informatie te krijgen over de situatie, en zal op korte termijn audits doen bij betrokken bedrijven (uiterlijk half mei). De controleautoriteit van de Europese Commissie moet de naleving voor wat betreft de hygiëne bij de betrokken bedrijven onderzoeken, maar ook nagaan welke stoffen mogelijk zijn gebruikt ter maskering van bederf.

NVWA

De NVWA volgt de oproep van de Europese Commissie en weigert sinds 22 maart 2017 de importen van de vier betrokken Braziliaanse vleesproducten. Daarnaast is de inspectiefrequentie op de overige Braziliaanse import van vlees(producten) aanzienlijk opgehoogd. Naast de documen-

tencontrole worden alle binnenkomende partijen Braziliaans vlees nu ook fysiek gecontroleerd en wordt 20% van de binnenkomende Braziliaanse partijen microbiologisch onderzocht conform de Europese afspraken die hierover zijn gemaakt op 24 en 29 maart. (zie verder hieronder). Na het bekend worden van het corruptieschandaal in Brazilië zijn 22 partijen van de betreffende vier bedrijven geweigerd die al aanwezig waren of sindsdien zijn aangekomen in de Rotterdamse haven.

De NVWA heeft in de afgelopen jaren (2015, 2016) enkele tientallen partijen Braziliaans vlees geweigerd vanwege onder andere microbiologische en chemische verontreinigingen (90 partijen in 2015 van circa 10.000 partijen, 44 partijen in 2016 van circa 7.500 partijen).

De NVWA heeft geen aanwijzingen dat er verontreinigd vlees op de Nederlandse markt is gekomen. Een publiekswaarschuwing is daarom niet aan de orde.

Voor consumenten geldt daarnaast echter altijd het advies van het Voedingscentrum voor het veilig bewaren en bereiden (goed verhitten) van vlees.

Ook kunnen consumenten op vers vlees altijd het herkomstland van het vlees raadplegen. Bedrijven zijn verplicht dit op het etiket van vers vlees te vermelden op grond van de Europese etiketteringswetgeving.

Europees overleg

Afspraken over te nemen maatregelen moeten zoveel mogelijk op Europees niveau worden gemaakt. Als alle BIPs gelijke maatregelen nemen, is er geen risico dat importstromen zich zullen verplaatsen naar andere Europese havens en daardoor via deze havens het niet toegelaten Braziliaanse vlees alsnog op de interne markt kan komen.

Op 24 maart 2017 hebben de Chief Veterinary Officers (CVO) van de Europese lidstaten uitvoerig overlegd over het Braziliaanse vleeschandaal en aanvullende maatregelen die genomen moeten worden. In de eerste plaats moeten de Braziliaanse autoriteiten ervoor zorgen dat de situatie bij de Braziliaanse bedrijven verbetert en dit aantoonbaar laten zien aan de Europese controleautoriteit.

Alhoewel inmiddels stevige maatregelen zijn genomen om de import aan de Europese grenzen strenger te controleren, was er bij de lidstaten behoefte aan meer harmonisatie.

De meeste lidstaten, waaronder Nederland, hebben aangedrongen op stevige Europees geharmoniseerde inspecties en bemonsteringsprotocollen. Op 29 maart hebben vervolgens de lidstaten en de Europese Commissie afgestemd welk inspectie- en bemonsteringsprotocol moet worden gehanteerd bij de BIPs. Lidstaten hebben afgesproken alle binnenkomende partijen Braziliaans vlees en vleesproducten fysiek te beoordelen en een substantieel deel (20%) te bemonsteren en te onderzoeken op de microbiologische veiligheid. Bij overtreding van de normen voor de voedselveiligheid worden de betreffende partijen geweigerd. Dit protocol is van kracht zolang de situatie in Brazilië zich niet verbetert. De lidstaten informeren de Europese Commissie over alle uitslagen van de onderzoeken, opdat mede gebaseerd op deze resultaten de situatie kan worden beoordeeld en de maatregelen kunnen worden aangepast. Met dit protocol worden afdoende garanties geboden voor een blijvende bescherming van de volksgezondheid.

Tenslotte

Het Braziliaanse vleeschandaal blijft voorlopig onze aandacht vragen. De Europese Commissie en de toezichthoudende autoriteiten in alle Europese lidstaten werken nu intensief samen om te voorkomen dat verontreinigd vlees op de Europese markt komt. De Europese Commissie en de lidstaten, maar ook de andere exportmarkten van Brazilië voeren de druk op Braziliaanse autoriteiten hoog op. Zodra zich nieuwe feiten voordoen, zullen wij u hiervan op de hoogte stellen.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M.J. van Rijn